

Ekologiczna szkoła - jak działać na rzecz środowiska?

Poniżej przedstawiamy proponowane działania w odniesieniu do różnych wyzwań i przestrzeni szkolnych, które ułatwią Ci podjęcie pierwszych kroków.

1. Stołówka i szkolny sklepik

Opakowania wielorazowe

Nie da się ukryć, że nadmierna ilość odpadów i zaśmiecenie plastikiem to ogromny problem. Promujcie w szkole opakowania wielokrotnego użytku, np. własne butelki, pudełka, woskowijki, kieszonki na kanapki, wielorazowe owijki - wszystkie te rozwiązania wyraźnie ograniczają ilość zużywanych plastikowych butelek, folii i torebek jednorazowych. Jeżeli nie ma przeciwwskazań budujmy w szkole nawyk picia kranówki.

Sezonowe i lokalne jedzenie

W czasach, w których zmiana klimatu jest jednym z największych wyzwań w szkolna stołówka, wybierając produkty sezonowe i lokalne przyczynia się do zmniejszania emisji CO₂. W miarę możliwości wybierajmy produkty, które nie musiały przebyć długiej drogi aby móc trafić na szkolne talerze.

Pełnowartościowe posiłki wege

To co jemy ma wpływ na klimat. Produkcja żywności, szczególnie ta pochodzenia zwierzęcego, oparta na chowie przemysłowym jest znaczącym źródłem emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeń i wycinki lasów. W dodatku jest niskowartościowa. Oferując

w szkolnej stołówce smaczne posiłki roślinne chronimy klimat. Pokażmy w szkołach, że posiłki bazujące na produktach roślinnych mogą być smaczne, ciekawe i pełnowartościowe, Zorganizujcie warsztaty wege kuchni, stwórcie wspólnie wegańską lub wegetariańską książkę kucharską.

Jadłodzielnia

Obecnie podaje się, że w Polsce rocznie marnowanych jest ok 5 mln ton jedzenia. Marnowanie żywności to marnowanie zasobów, energii, wody, zwiększenie zanieczyszczenia. Stwórcie przestrzeń do dzielenia się niezjedzoną żywnością - jadłodzielnie budując nawyk odpowiedzialnego kupowania i dzielenia się.

2. Sale lekcyjne i budynek szkoły

Tematy środowiskowe

Znajdźcie w klasie przestrzeń (na różnych przedmiotach) na rozmowy o środowisku, relacji człowiek-przyroda, refleksję nad rolą natury w życiu człowieka.

Zielone parapety

Stwórcie w klasie przestrzeń, w której miło się przebywa. Z młodszymi klasami warto ustalić sposób dbania o rośliny, uczyć systematyczności i odpowiedzialności, jak i biologii roślin. Zasadzone zioła mogą być dodatkiem do śniadania lub szkolnego obiadu.

Zużycie papieru

Zwracajmy uwagę na oszczędzanie zasobów, korzystanie z jednostronnie zadrukowanych kartek, ograniczanie zużycia papieru, gdy to możliwe korzystajmy z multimedialnych tablic, załączników online, które można wyświetlić na rzutniku lub otworzyć na telefonie.

Ograniczanie zużycia energii (okna, kaloryfery, sprzęty)

Uszczelnione okna, lampy i żarówki LED, żarówki energooszczędne to mniejsze zużycie energii. W klasie warto budować nawyk wyłączania sprzętu, światła, unikanie pozostawienia projektorów, monitorów i telewizorów na czuwaniu, wyjmowanie ładowarek z gniazdka.

Efektywność energetyczna w budynku szkolnym

Aby szkoła była jak najbardziej przyjazna środowisku, budynek szkolny powinien być oparty na ekologicznych rozwiązaniach. Dzięki różnym dotacjom np. z NFOŚiGW można m.in. przeprowadzić termomodernizację budynku, wymianę grzejników, okien i drzwi zewnętrznych, zainstalować panele fotowoltaiczne, czy wymienić oświetlenie na te bardziej energooszczędne.

3. Korytarz szkolny

Segregacja odpadów

Pojemniki do segregacji odpadów, akcje informacyjne w szkole, warsztaty dla najmłodszych na temat segregacji, wszystkie te działania wzmacniają świadomość na temat wyzwania jakim jest nadmierna produkcja odpadów. Warto połączyć działania na rzecz segregacji z edukacją i działaniami na rzecz zrównoważonej konsumpcji.

Szkolne kiermasze, organizowane wymianek

Akcja edukacyjna może przybrać formę aktywnego działania (cyklicznego, pojedynczego, stałego), w które zostaną włączone pozostałe osoby ze społeczności szkolnej. Działaniami na rzecz ograniczenia konsumpcji, jak i produkcji odpadów są szkolne kiermasze wymiany, pchle targi, na których młodzi ludzie mogą wymienić się przedmiotami, które im już się nie przydadzą, a mogą być użyteczne dla kogoś innego. W szkole można zorganizować mały warsztat, naprawialnię lub wypożyczalnię, w której wzmacniane będą nowe nawyki.

Rośliny oczyszczające powietrze, strefa ciszy

W szkole, na korytarzu mogą powstawać strefy ciszy i relaksu, otoczone roślinnością, która oczyszcza powietrze z zanieczyszczeń. Taka strefa może pełnić funkcję wyciszającą, wzmacniającą relację z przyrodą, zwracającą uwagę na relacje człowiek-przyroda.

Zielony dach i ściany

Zielone dachy i ściany posiadają wiele zalet. Oprócz wzbogacenia różnorodności biologicznej, oczyszczają powietrze, obniżają temperaturę otoczenia, pochłaniają hałas, gromadzą wodę deszczową. Ponadto zielony dach zwiększa efektywność działania paneli słonecznych.

4. Przyszkolny teren

Szkolny ogród

Teren przyszkolny może zamienić się w obszar, który nie tylko wzbogaci okoliczną różnorodność biologiczną, ale również stanie się miejscem edukacji i odpoczynku dla uczniów i uczennic. W ogrodzie warzywnym, można zasadzić łatwe do uprawy warzywa i zioła, które później będą wykorzystane na szkolnej stołówce. Ogród sensoryczny poruszy wszystkie zmysły odwiedzających. Będzie można w nim wszystko dotknąć, posmakować, powąchać i usłyszeć różne dźwięki. Natomiast zielona klasa, gdzie można przebywać blisko przyrody oraz wykorzystać naturalne elementy do uczenia się, będzie bardzo dobrą alternatywą dla lekcji w sali.

Łąka kwietna

Łąka kwietna jest bardzo dobrą alternatywą dla krótko ściętego trawnika. Różnorodne gatunki roślin, w tym te miododajne, przyciągną wiele owadów, ptaków i innych zwierząt, które znajdą na takiej łące pożywienie i schronienie. Będzie cieszyć oko, ale również magazynować wodę, oczyszczać i ochładzać powietrze. W przeciwieństwie do "zwykłych"

trawników jest łatwiejsza do utrzymania, należy kosić ją jedynie dwa razy w ciągu sezonu, nie potrzebuje też środków chemicznych i nawozów, aby pięknie rosła.

Sadzenie rodzimych roślin w tym drzew i krzewów

Ważne, aby sadzone bądź siane rośliny były pochodzenia rodzimego, typowego dla naszego obszaru. Często pod wpływem mody, bądź ze względu na szybki wzrost, ładny wygląd czy łatwą pielęgnację wybierane są obce, w tym inwazyjne gatunki roślin. Wpływają one negatywnie na środowisko, m.in. poprzez przeobrażenie siedlisk przyrodniczych, wypieranie gatunków rodzimych na skutek konkurencji lub ograniczania pożywienia. Warto, aby zamiast wszechobecnych tuj, zdecydować się na zasadzenie rodzimych drzew np. jabłoni.

Ogrody deszczowe i gromadzenie deszczówki

W dobie zmiany klimatu, panujących susz w naszym kraju i wszechobecnego betonu, każda kropla wody (szczególnie w miastach) jest bardzo cenna. Najprostszym sposobem na zbieranie wody deszczowej jest instalacja naziemnego zbiornika np. beczki, do którego za pośrednictwem rury spustowej będzie spływać woda opadowa. Innym rozwiązaniem są ogrody deszczowe, które mają na celu zatrzymywanie i wchłanianie wody deszczowej, spływającej z nieprzepuszczalnych powierzchni (dachów, tarasów, podjazdów). Mogą być one zakładane niemal w każdych warunkach, zarówno w gruncie, jak i w pojemniku.

Dbanie o okoliczną faunę

Instalując budki lęgowe, domki dla owadów zapylających, karmniki dla ptaków, wykonując poidła, pozostawiając jesienią liście dla jeży w szkolnym ogrodzie, możemy znacznie pomóc okolicznej faunie. Jednak należy pamiętać, aby robić to mądrze np. nie dokarmiać ptaków wtedy kiedy nie jest na to odpowiednia pora, ani nie dawać pokarmu dla nich szkodliwego, instalować budki lęgowe odpowiednie dla gatunków ptaków występujących w naszej okolicy oraz w odpowiednich miejscach.

Poznawanie lokalnej fauny i flory

Aby jak najlepiej dbać o okoliczną faunę i florę, należy najpierw dobrze ją poznać. Pomocne w tym będą inwentaryzacje przyrodnicze, podczas których uczniowie i uczennice będą mieli szansę poznać otaczające ich gatunki roślin i zwierząt. W tym zdobyć informację, które z tych gatunków są rodzime na danym terenie, a które są gatunkami obcymi, zagrażającymi lokalnej różnorodności biologicznej.

5. Dojazd do szkoły

Rower

Dojazd na rowerze jest jedną z najlepszych form transportu. Ma on wiele zalet zarówno dla środowiska, jak i dla zdrowia fizycznego oraz psychicznego uczniów i uczennic. Warto zadbać o odpowiednią infrastrukturę sprzyjającą rowerzystom i rowerzystkom np. zainstalować odpowiednią ilość stojaków z zadaszeniem. Warto zatroszczyć się również o

bezpieczeństwo uczniów i uczennic, cyklicznie organizując w szkole kursy i egzaminy na kartę rowerową.

Transport publiczny

Bardzo oddalony od szkoły przystanek autobusowy może stanowić barierę dla przemieszczania się uczniów i uczennic transportem publicznym. W takim wypadku można wystąpić do władz miasta lub miejscowości z wnioskiem o zmianę trasy autobusu, tak aby zatrzymywał się jak najbliżej placówki.

Carpooling

W sytuacjach kiedy dojazd uczniów i uczennic na rowerze jest mało bezpieczny (trasa przebiega wzdłuż bardzo ruchliwej ulicy), bądź warunki pogodowe są bardzo niesprzyjające (np. zamieć śnieżna), a dotarcie do szkoły komunikacją zbiorową jest niemożliwe, można postawić na tzw. carpooling. Carpooling polega na organizowaniu grupowych przejazdów prywatnym samochodem. Opiekunowie dzieci mieszkających blisko siebie, mogą umówić się, że na zmianę będą podwozić dzieci do i ze szkoły jednym autem.

Ekologiczna szkoła, to szkoła edukująca i współpracująca nie tylko ze swoją społecznością, ale również ze społecznością lokalną. Zwracająca uwagę na lokalne środowisko, jak również włączająca w aktywności na jego rzecz. Stawiająca na działanie kreujące obywatelskie, odpowiedzialne postawy.

Współpraca wewnątrz społeczności szkolnej może odbywać się na wielu płaszczyznach np. poprzez organizację otwartych warsztatów i spotkań z ekspertami/kami nt. środowiska przyrodniczego, międzyklasową (międzyprzedmiotową) realizację projektów młodzieżowych, świętowanie międzynarodowych dni dot. środowiska przyrodniczego (Dzień Ziemi, Dzień Ochrony Środowiska, Dzień Różnorodności Biologicznej), branie udziału w festiwalach internetowych czy grach szkolnych, angażujących całą społeczność szkolną w ekologiczne działania i edukację na temat środowiska.

Działania na rzecz lokalnego środowiska przyrodniczego mogą odbywać się również we **współpracy z mieszkańcami i mieszkankami, lokalnymi firmami, samorządami, czy organizacjami pozarządowymi**. Działania włączające społeczność lokalną są bardzo cenne nie tylko ze względu ich zasięg i wielkość, ale również ze względu na szansę większej skuteczności i długofalowości.

Ciekawe przykłady szkolnych działań na rzecz środowiska znajdziesz również w naszym e-booku „[Dobre praktyki w projektach młodzieżowych na rzecz środowiska](#)”.

Artykuł stworzony w ramach projektu „Młodzież stawia na środowisko” finansowanego przez m. st. Warszawa.

Projekt finansuje m.st. Warszawa

